ҲУНАРМАНДЧИЛИКНИ АКТДАН ФОЙДАЛАНИБ РАҚАМЛАШТИРИШНИНГ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎНАЛИШЛАРИ

1. Х.С.Мухитдинов
2. Самийев Фахриддин Бахтиёр ўғли
1. Қарши мухандислик иқтисодиёт институти профессори
2. Мухаммад ал-Хоразмий номидаги Тошкент ахборот технологиялари университети Қарши филиали Магистранти

https://doi.org/10.5281/zenodo.7646783

Аннотация: Мамлакатимизда чуқур ўзгаришлар, сиёсий ва ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг барча томонларини изчил ислоҳ этиш ва либераллаштириш, жамиятимизни демократик янгилаш, модернизация қилиш ва рақамлаштириш жараёнлари жадал суръатлар билан ривожланиб бормоқда. Бунда кучли фуқаролик жамиятини шакллантириш йўлида белгилаб олинган ва изчил равишда амалга оширилаётган улкан вазифалар мустаҳкам замин яратмоқда.

Калит сўзлар: Иқтисодий ҳаёт, демократик янгилаш, модернизация, фуқаролик жамият, ҳунармандчилик.

Мамлакат тараққиётининг ҳозирги модернизациялаш босқичида иқтисодиётни рақамлаштириш ўтказилаётган бозор ислоҳотларини янада чуқурлаш-тириш асосида ҳунармандлар синфини шакллантириш, аҳолининг умумий бандлигини ошириш, ҳунармандчиликни янада ривожлантириш миллий иқтисодиётимиз олдида турган энг долзарб муаммолардан биридир.

Бу йўналишдаги тадқиқотларда уй хўжаликларига нафақат истеъмолчи балки товар ишлаб чиқарувчи ҳунарманд ҳўжалик сифатидаги ёндошувлар инқилобий аҳамият касб этди. Бу борада Г.Беккернинг ишлари катта қизиқиш уйғотади. Унинг асарларида оилада меҳнат тақсимоти уй хўжалигининг ишлаб чиқариш функциялари, оила даромадларининг тақсимланишини гендер нуқтаи назаридан тадқиқ этишда муҳим аҳамият касб этади. Оила бозордаги товар ва хизматларни фақат истеъмолчисиэ мас, балки ишлаб чиқарувчиси сифатида намоён этадиган “Янги уй хўжалиги назарияси”(Г.Беккер, Дж. Минсер, К.Ланкастер) пайдо бўлди.
Ҳунармандчиликни ривожлантиришда оилавий ҳунармандчилик ролини оширишнинг методологик асосларини такомиллаштириш бўйича Ўзбекистонда бир қатор, жумладан, қуйидаги устувор йўналишларда тадқиқотлар олиб боримоқда:

-иқтисодиётда оилавий ҳунармандчиликнинг ривожланиш тенденция-ларини баҳолаш ва истиқболли йўналишларини асослаш;

-рақамли трансформациялашув жараёнларида оилавий ҳунармандчилик-нинг аҳоли бандлиги ва меҳнат муносабатлари тизимидаги ролини ошириш;

-оилавий ҳунармандчиликда бошқарув, ижтимоий капитал, мерос ва гендер масалалари;

-оилавий ҳунармандчиликда муаммоларни аниқлашга тизимли ёндашиш;

-оилавий ҳунармандчиликни ривожлантиришнинг ташкилий-иқтисодий механизмларини такомиллаштириш;

-ҳудудларни ривожлантиришда оилавий ҳунармандчиликнинг ролини баҳолаш.

Вазифалардан келиб чиқиб ҳунармандчиликни рақамли трансформация жараёнини ташкил қилиш учун асосий бешта стратегик йўналишлари тизимлаштирилди (1-жадвал).

Жадвал маълумотларининг асосий мақсади "Ақлли ҳунарманд" технологияларини жорий этиш орқали шаҳарларнинг замонавий муҳандислик-коммуникация инфратузилмаларини яратишга қаратилган чора-тадбирларни амалга оширишдан иборат.

1-жадвал

Ҳунармандчиликда рақамли трансформация жараёнини ташкил қилишнинг асосий стратегик йўналишлари

Трансформация жараёнининг стратегик йўналишлари	Вазифалари
BIM технологияларини ҳунарманчилик инфратузилма объектларининг ҳаёт айланиш жараёнида қўллаш	- БИМ асосида рақамлаштириш ҳунармандчилик инфратузилмаси объектларининг ҳаётий циклининг барча жараёнларини қамраб олади, фойдаланиш ва хизматлар кўрсатиш сифатининг ошишини таъминлайди;
Bigdata ва сунъий интеллектга асосланган умумий "Тизимлар тизимини" шакллантириш	- ҳунармандчиликнинг ягона яхлит тизимини шакллантириш; -яхлит тизим шаҳар инфратузилмаси тўғрисидаги маълумотларни ва бошқа бир қатор маълумотларни ўз ичига олади; - тадбиркорликни бошқариш жараёнида катта маълумотлар технологияси ва сунъий интеллектдан фойдаланиш
Рақамли платформалар ва IoT технологиясидан фойдаланиш	- ҳунармандчиликни бошқариш ва тадбиркорлик объектлари датчикларидан, шунингдек ҳисоблагичлардан тўғридан-тўғри маълумот олиш жараёнида интернет технологиясини жорий этиш;
Ҳунармандчиликни бошқаришда ахборот-таҳлил воситаларини қўллаш	- Ахборот-таҳлил воситаларидан фойдаланишни кенгайтириш, шу жумладан. фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш жараёнида матн ва нутқни семантик таҳлил қилиш, кўп ўлчовли

	статистик таҳлил ва мураккаб воқеаларни қайта ишлаш;
Blockchein технологиясини амалга ошириш	- ҳунармандчилик шаффофлигини ошириш, рақамли битимлар, ҳужжатлар, овоз бериш натижаларини ўтказиш, шунингдек краудсоорсинг лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва бажарилган ишларни назорат қилиш учун технологиядан фойдаланиш.

Демак, республикамиз минтақаларида ҳунармандчилик билан шуғулла-нувчи корхоналарга алоҳида эътибор қаратиш, бу жараён янги инновациялар, ташаббускорликни талаб этишини, шулар асосидагина (ресурсларни тежаб, сифатли маҳсулот чиқариш йўли билан) иқтисодий ривожланишни таъминлаш мумкинлигини унутмаслик керак. Шундай экан, минтақалардаги ҳунарманд-чилик фаолияти билан шуғулланувчи корхоналар раҳбарлари фан ва техника соҳасидаги энг сўнгги инновацияларни ишлаб чиқаришга жорий этишга алоҳида эътибор қаратишлари лозим.

References:

1. Mukhitdinov Kh.S. Econometric Modeling Of Public Service Networks. Psychology and Education (2020) 57(8): 625-632 ISSN: 00333077
2. Suyinovich, Muxitdinov Xudoyor, Rakhimov Anvar Norimovich, and Muxitdinov Shoxjaxon Xudoyorvich. "The forecast for the development of the public services sector." Solid State Technology 63.6 (2020): 18671-18681.
3. Mukhitdinov, Shoxijahon Khudoyarogli. "An imitation model of quality utility services to the population." South Asian Journal of Marketing & Management Research 10.12 (2020): 44-50.
4. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "CREATION OF ELECTRONIC MEDICAL BASE WITH THE HELP OF SOFTWARE PACKAGES FOR MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." *Conferencea* (2022): 128-130.
5. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "IMPORTANCE OF KASH-HEALTH WEB PORTAL IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." *Conferencea* (2022): 80-83.
6. Қодиров Фаррух Эргаш ўгли. “Ижтимоий ва хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантиришда соғлиқни сақлаш хизматларини эконометрик моделлаштиришнинг аҳамияти”, Ўзбекистон Республикаси Фанлар Академияси ЎЗР ФА бирлашган касаба уюшма қўмитаси Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси ёш олимлар кенгаши, 2022/9/30, ст-211-213.
7. Қодиров Фаррух Эргаш ўгли. “Вилоят аҳолисига соғлиқни сақлаш хизматлари кўрсатиш тармоқлари ривожланиш механизмининг статистик таҳлили”. “Innovatsion texnologiyalar, IT-texnologiya va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi muommolari va yechimlari” mavzusida xorijiy hamkorlar ishtirokida Respublika ilmiy- amaliy anjuman materiallari, 2022/9/23, ст-540-545.
8. Qodirov Farrux Ergash o'g'li. “Optimum solutions for the development of medical services in private clinics”, Raqamli transformatsiya jarayoniga axborot texnologiyalarini joriy

etishda ma'lumotlarni himoyalash muammolari va yechimlari respublika ilmiy-amaliy anjumani ma'ruzalar to'plami, 2022/5/13, ст 79-82.
9. Қодиров Фаррух Эргаш ўғли, "Ҳудудларда тиббий хизмат кўрсатишни эмпирик моделлаштириш", ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ АХБОРОТНОМАСИ, 2022, ст-119-123.
10. Qodirov Farrux Ergash o'g'li, "Аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш соҳасининг келгуси ҳолатини башоратлаш", "Сервис" илмий-амалий журнал, 2022, ст 56-59.
11. Қодиров Фаррух Эргаш угли, "Қашқадарё вилояти аҳолисига тиббий хизмат кўрсатиш тармоқларини ривожлантиришнинг истиқболлари", AGRO ILM – O'ZBEKISTON QISHLOQ VA SUV XO'JALIGI, 2022, ст 119-120.
12. Шарипов, Ғулом. "ЭЛЕКТРОН ТИЖОРАТНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШДА РАҚАМЛИ ПЛАТФОРМАЛАР ВА IOT ТЕХНОЛОГИЯСИДАН ФОЙДАЛАНИШ." Zamonaviy dunyoda ijtimoiy fanlar: Nazariy va amaliy izlanishlar 2.1 (2023): 39-48.
13. Шарипов, Ғулом. "РАҚАМЛИ ИҚТИСОДИЁТ ШАРОИТИДА ЭЛЕКТРОН ТИЖОРАТНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ." Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya 2.4 (2023): 5-15.
14. Шарипов, Ғулом. "САНОАТ ЭЛЕКТРОН ТИЖОРАТДА РАҚАМЛИ ТРАНСФОРМАЦИЯ ЖАРАЁНИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШНИНГ АСОСИЙ СТРАТЕГИК ЙЎНАЛИШЛАРИ." Zamonaviy dunyoda innovatsion tadqiqotlar: Nazariya va amaliyot 2.4 (2023): 24-34.
15. Шарипов, Ғулом. "ЭЛЕКТРОН ТИЖОРАТНИ БОШҚАРИШДА АХБОРОТ-ТАҲЛИЛ ВОСИТАЛАРИНИ ҚЎЛЛАШ." Zamonaviy dunyoda amaliy fanlar: Muammolar va yechimlar 2.1 (2023): 28-37.
16. Qarshi o'g, Sharipov G'ulom. "Use of Information Analysis Tools in Electronic Commerce Management." Central Asian Journal of Literature, Philosophy and Culture 4.1 (2023): 179-185.
17. Qarshi o'g, Sharipov G'ulom. "Improving Electronic Commerce in the Digital Economy." AMERICAN JOURNAL OF SCIENCE AND LEARNING FOR DEVELOPMENT 2.1 (2023/1/30): 173-179.
18. Madina Bozorova Xudayar Muxitdinov, Farrux Qodirov "THE ROLE AND IMPORTANCE OF TELEMEDICINE IN THE PROVISION OF MEDICAL SERVICES TO THE POPULATION". International Conference on Information Science and Communications Technologies ICISCT 2022.
19. Халимов, Жавлонбек Шахриёрович. "ПРОГРАММА СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА И ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕГИОНА В ЦЕЛОМ." *E Conference Zone*. 2022.
20. Suyunovich, Mukhitdinov Khudayar, and Khalimov Javlonbek Shakhriyorovich. "Innovative Development Mechanism Of Digital Transformation Processes In Regional Industry." *Journal of Pharmaceutical Negative Results* (2022): 492-502.
21. Farrux Qodirov / Econometric modeling of medical services in the territories / International Conference on Information Science and Communications Technologies ICISCT 2022 Applications, Trends and Opportunities 28th, 29th and 30th of September 2022, Tashkent, Uzbekistan.
22. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "CREATION OF ELECTRONIC MEDICAL BASE WITH THE HELP OF SOFTWARE PACKAGES FOR MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 128-130.

23. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "IMPORTANCE OF KASH-HEALTH WEB PORTAL IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 80-83
24. Farrux Qodirov / Econometric modeling of medical services in the territories / International Conference on Information Science and Communications Technologies ICISCT 2022 Applications, Trends and Opportunities 28th, 29th and 30th of September 2022, Tashkent, Uzbekistan.
25. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "CREATION OF ELECTRONIC MEDICAL BASE WITH THE HELP OF SOFTWARE PACKAGES FOR MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 128-130.
26. Ergash o'g'li, Qodirov Farrux. "IMPORTANCE OF KASH-HEALTH WEB PORTAL IN THE DEVELOPMENT OF MEDICAL SERVICES IN THE REGIONS." Conferencea (2022): 80-83.
27. Kodirov, F. E., and J. E. Nematov. "BASIC TECHNOLOGY AND SERVICE MANAGEMENTMULTISERVICE NETWORKS." Инновации в технологиях и образовании. 2019.
28. Қодиров, Ф. Э., and Ж. Э. Нематов. "РАЗВИТИЕ ЛОКАЛЬНОЙ СЕТИ НА ОСНОВЕ ТЕХНОЛОГИИ GPON." Инновации в технологиях и образовании. 2019.
29. Nematov, Jamshid. "MYBOOK. UZ VIRTUAL KUTUBXONA TIZIMINING IMKONIYATLARI VA XUSUSIYATLARI." Current approaches and new research in modern sciences 1.5 (2022): 56-60.
30. Қодиров Фаррух Эргаш ўғли, "Ҳудудларда тиббий хизмат кўрсатишни эмпирик моделлаштириш", ХОРАЗМ МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ АХБОРОТНОМАСИ, 2022, ст-119-123.
31. Qodirov Farrux Ergash o'g'li, "Аҳолига тиббий хизмат кўрсатиш соҳасининг келгуси ҳолатини башоратлаш", "Сервис" илмий-амалий журнал, 2022, ст 56-59.
32. Қодиров Фаррух Эргаш угли, "Қашқадарё вилояти аҳолисига тиббий хизмат кўрсатиш тармоқларини ривожлантиришнинг истиқболлари", AGRO ILM – O'ZBEKISTON QISHLOQ VA SUV XO'JALIGI, 2022, ст 119-120.